

2021-07-05
Dnr 2021:995
1 (7)

Falu Frigymnasium AB
info@falufri.se
Falu Frigymnasium
maria.pettersson@falufri.se

Kvalitetsgranskning av reella möjligheter till grundläggande behörighet för elever på yrkesprogram

Skolinspektionen genomför med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) en tematisk kvalitetsgranskning. Syftet med granskningen är att bedöma kvaliteten i hur olika gymnasieskolor möjliggör för elever på yrkesprogram att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet till högskola.¹

Med anledning av alla de utmaningar som skolor har att hantera under rådande pandemi fattar Skolinspektionen i denna kvalitetsgranskning beslut med rekommendationer utan krav på redovisning.

Denna granskning avser Falu frigymnasium i Falu kommun. Huvudman för skolan är Falu Frigymnasium AB. Totalt cirka 40 slumpvis utvalda gymnasieskolenheter ingår i granskningen. Falu Frigymnasium är en av dessa. På skolenheten går cirka 60 elever på vård- och omsorgsprogrammet. Skolinspektionen har genomfört två gruppintervjuer med elever, en gruppintervju med lärare, en intervju med skolans studie- och yrkesvägledare samt en intervju med rektorn. Intervjuerna genomfördes via videolänk den 2 och 3 juni 2021 av utredarna Olivia Öberg och Ulrika Sutorius. Intervjuerna har sammanställts i ett protokoll som kommunicerats med huvudman och skola. Protokollet ligger, tillsammans med inkommen dokumentation, till grund för detta beslut.

Skolinspektionen framhåller vikten av att de elever som har bidragit med synpunkter informeras om detta beslut.

De samlade iakttagelserna från alla skolorna som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras runt årsskiftet 2021/22.

¹ De kurser som krävs för grundläggande behörighet till högskola, och som inte ingår i de flesta yrkesprogram, är svenska 2 och 3, alternativt svenska som andraspråk 2 och 3, samt engelska 6. Dock ingår svenska 2/svenska som andraspråk 2 i de programgemensamma ämnena på vård- och omsorgsprogrammet och barn- och fritidsprogrammet och engelska 6 på hotell- och turismprogrammet.

2021-07-05
Dnr 2021:995
2 (7)

Skolinspektionens beslut

Granskningen utgår från följande övergripande frågeställning:

I vilken utsträckning har elever på yrkesprogram reella möjligheter att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet?

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp för det granskade området. En sammanställning av de författningar som granskningen utgår från finns bifogad som bilaga sist i beslutet.

Skolinspektionen bedömer att eleverna vid Falu Frigymnasium i hög utsträckning har reella möjligheter att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet.

Skolinspektionens bedömningar

Reella möjligheter för elever på yrkesprogram att läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet

Här bedöms kvaliteten i skolans arbete i förhållande till hur skolan:

- Informerar och vägleder elever
- Organiserar och planerar behörighetsgivande kurser
- Följer upp och analyserar skillnader mellan olika yrkesprogram och mellan olika elevgrupper

Elever får information och vägledning inför val av behörighetsgivande kurser

Granskningen visar att eleverna på Falu Frigymnasium återkommande får information och vägledning inför val av behörighetsgivande kurser under alla tre år. I vanliga fall sker detta på olika sätt muntligen på exempelvis mentorstid, men har även skett digitalt och skriftligt senaste året i och med rådande situationen med covid-19.

Samtliga elever får individuell vägledning kring vilken nytta de kan ha av att läsa in grundläggande behörighet i samband med att de väljer kurserna. Eleverna har också möjlighet att själva boka in extra möte hos studie- och yrkesvägledaren vid behov.

2021-07-05
Dnr 2021:995
3 (7)

Informationen som eleverna ges omfattar utbudet av kurserna för grundläggande behörighet. Informationen utgår ifrån elevernas frågor kring vad det innebär att läsa in grundläggande behörighet, vilket de flesta elever på skolan väljer att göra. Eleverna får inför valet också information om olika yrken såsom undersköterska, polis, brandman och sjuksköterska, och hjälp i att förstå vilka kursval som är relevanta för dem. Av intervjuerna framgår däremot en otydlig bild av vem som informerar om vad och när. För att ytterligare höja kvaliteten anser Skolinspektionen därför att elevernas möjligheter att få likvärdig information skulle kunna gynnas av att öka samsynen kring strukturen för hur information och vägledning ska gå till. Detta genom att rektorn förtydligar roller och uppdrag mellan framför allt studie- och yrkesvägledare och lärare.

Utbildningen är organiserad så att alla elever ges möjlighet att läsa behörighetsgivande kurser

Granskningen visar att utbildningen är organiserad för att ge eleverna goda förutsättningar att läsa de kurser som ger grundläggande behörighet till högskola. Kurserna planeras så att de flesta elever har möjlighet att läsa in kurserna genom programfördjupning och individuellt val.² Av intervjuerna framgår att skolan är flexibel i förhållande till elevernas val, till exempel kan de välja att läsa in engelska 6 i år 2 eller 3, vilket anges underlätta för elever som har svårigheter i engelska. Även eleverna bekräftar att detta är särskilt gynnsamt för att de ska få möjlighet till högskolebehörighet.

Vad gäller schemat har skolan organiserat så att arbetsplatsförlagt lärande (APL) inte krockar med kurserna för grundläggande behörighet i och med att de är förlagda på olika dagar. Rektorn uppger att de initialt hade utmaningar med krockar för elever som läser svenska som andraspråk, men har löst detta genom att tillsätta extra lektioner för dessa elever. Skolan underlättar även för elever i behov av stöd i kurserna för grundläggande behörighet. Dels genom ovan nämnda flexibilitet vad gäller när kurserna kan läsas in, dels genom att erbjuda stödlektioner med specialpedagog i svenska respektive med läraren i engelska.

Rektorn följer upp elevers val av behörighetsgivande kurser

Skolan följer kontinuerligt upp elevernas val av behörighetsgivande kurser på individ- och gruppnivå, och det finns en medvetenhet om vad som ligger till grund för elevernas val. Rektorn uppger att de flesta elever väljer att läsa in grundläggande behörighet på skolan. Skolan följer upp och uppmärksammar de elever som har svårigheter att klara

² Undantaget är elever som väljer inriktningen brand och räddning, som behöver läsa utökat program för att få grundläggande behörighet, dock kommer denna inriktning att tas bort till hösten 2021.

2021-07-05
Dnr 2021:995
4 (7)

kurserna för grundläggande behörighet, vilket enligt rektorn oftast handlar om kurserna i engelska. Med anledningen av det har skolan valt en flexibel organisering av när kurserna kan läsas samt satt in extra stöd i detta ämne.

Skolinspektionen avslutar med detta beslut denna granskning.

På Skolinspektionens vägnar

X Ylva Gunnars

Beslutsfattare
Signerat av: Ylva Gunnars

X Olivia Öberg

Föredragande
Signerat av: Olivia Öberg

I handläggningen av ärendet har även utredare Ulrika Sutorius deltagit.

Författningsstöd

Skollagen (2010:800)

2 kap. 8 §

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

2 kap. 10 §

Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar.

Rektorn får uppdra åt en anställd eller en uppdragstagare vid förskole- eller skolenheten som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter och besluta i frågor som avses i första stycket, om inte annat anges.

2 kap. 29 §

Elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning.

4 kap. 3 §

Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.

4 kap. 4 §

Sådan planering, uppföljning och utveckling av utbildningen som anges i 3 § ska genomföras även på förskole- och skolenhetsnivå.

Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.

Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs enligt första och andra styckena.

4 kap. 5 §

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

15 kap. 19a §

Varje elev ska ha en mentor som ska följa elevens kunskapsutveckling och studiesituation med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet. Mentorn ska särskilt uppmärksamma tecken på att eleven kan behöva stöd och i så fall skyndsamt informera berörd skolpersonal.

15 kap. 20 §

Minst en gång varje termin ska rektorn se till att eleven ges en samlad information om elevens kunskapsutveckling och studiesituation (utvecklingssamtal).

En elevs vårdnadshavare ska få sådan information som avses i första stycket.

16 kap. 3 §

Yrkesprogrammen ska utgöra grund för yrkesverksamhet och fortsatt yrkesutbildning.

Alla elever på yrkesprogram ska inom ramen för sin gymnasieutbildning ges möjlighet att uppnå grundläggande behörighet till högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå.

26 kap. 19 §

Statens skolinspektion ska granska kvaliteten i sådan utbildning och annan verksamhet som står under dess tillsyn eller under tillsyn av en kommun enligt detta kapitel.

Gymnasieförordningen (2010:2039)

4 kap. 5 §

Statens skolverk får meddela föreskrifter om vilka kurser som får erbjudas som programfördjupning för varje program.

4 kap. 7 § första–fjärde stycket

Huvudmannen för en gymnasieskola beslutar om vilka kurser som ska erbjudas som individuellt val.

Eleven har dock rätt att inom utrymmet för individuellt val läsa

1. en kurs i idrott och hälsa utöver vad som finns på studievägen,
2. minst en kurs i estetiska ämnen, och
3. de kurser som krävs för grundläggande högskolebehörighet på grundnivå om eleven går på ett yrkesprogram.

Undantag från vad som föreskrivs i andra stycket 1 och 2 får göras om det finns synnerliga skäl.

Statens skolverk får meddela föreskrifter om vilka kurser som får ingå i de ämnen som avses i andra stycket 2.

4 kap. 23 §

En elev får delta frivilligt i undervisning i en eller flera kurser som ligger utanför elevens fullständiga program, om eleven på ett tillfredsställande sätt kan antas genomföra såväl kurserna på den ordinarie studievägen som de frivilliga kurserna (utökat program). Beslutet fattas av rektorn.

En elev på ett yrkesprogram i gymnasieskolan har utan särskilt beslut rätt att som utökat program läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet till högskoleutbildning på grundnivå. Huvudmannen är dock bara skyldig att tillgodose detta om eleven senast vid utgången av det andra läsåret har anmält att han eller hon vill läsa de aktuella kurserna.

En elev som följer ett utökat program har rätt till garanterad undervisningstid utöver vad som föreskrivs i 16 kap. 18 § respektive 19 kap. 20 § skollagen (2010:800).

Förordning (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan**2.4 Utbildningsval – arbete och samhällsliv**

Personalen ska, efter en av rektorn gjord arbetsfördelning, bidra med underlag för elevernas val av utbildning och yrke, samt informera och vägleda eleverna inför deras val av kurser, fortsatt utbildning och yrkesverksamhet och motverka sådana begränsningar i valet som grundar sig på föreställningar om kön och på social eller kulturell bakgrund.

2.6 Rektorns ansvar

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. Som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att utbildningen organiseras så att den så långt möjligt anpassas efter elevernas önskemål och val av kurser och att återvändsgränder i studiegången undviks, eleverna får information inför utbildningens början, får en väl utformad introduktion i utbildningen, i ämnen och kurser samt får stöd att formulera mål för sina studier, studie- och yrkesvägledningen organiseras så att eleverna får information om och vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför val av framtida utbildning och yrke, samt skolan i dialog med eleven upprättar en individuell studieplan för varje elev och reviderar den vid behov.